

Mokytojų, abiturientų ir jų tėvų dažniausiai užduodami klausimai apie skiepijimą nuo COVID-19

Atsako Kauno klinikų gydytoja, klinikinė farmakologė Simona Stankevičiūtė, biomedicinos mokslų daktaras Marius Strioga, Vilniaus universiteto profesorius, habilituotas medicinos mokslų daktaras Vytautas Usonis, Sveikatos apsaugos bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų specialistai.

Abiturientai nepriklauso rizikos grupėms, kodėl jiems reikia skiepytis nuo COVID-19?

Abiturientai yra jauni suaugusieji. Ir nors jie nepriskiriami didelės rizikos grupėms, šia liga serga, pasitaiko ir labai sunkių ligos atvejų, komplikacijų. Be to, niekas negali nuspėti kiekvieno žmogaus individualios ligos eigos, gretutinių ligų ar galbūt dar nediagnozuotų sveikatos būklių įtakos ligai. Taip pat ir jauniems žmonėms gali pasireikšti vadinamas ilgasis COVID-19 arba pokovidinis sindromas, kai labai ilgai, t. y. savaites ar net mėnesius, skauda galvą, nėra jėgų, silpna ir t. t.

Todėl „palikti“ abiturientus ir kitus jaunus žmones tiesiog prasirgti ir patiems susikurti imunitetą ligai nėra tinkamas sprendimas.

COVID-19 vakcinos yra naujos. Ar jos saugios?

Su COVID-19 vakcinomis, kuriomis yra skiepijama Europos Sąjungoje, yra atlikti visų etapų klinikiniai tyrimai. Registruojant jas naudoti ir platinti, jų saugumui nebuvo daroma jokių nuolaidų.

Kas sprendžia, ar vakcina yra saugi ir ją galima naudoti gyventojų skiepijimui?

Vakcinos nuo COVID-19 yra tvirtinamos iš karto visoje Europos Sąjungoje. Tai daro Europos Komisija, atsižvelgdama į Europos vaistų agentūros (EVA) išvadas.

Kam skiepytis, jei vis tiek reikia toliau laikytis karantino ir visų kitų saugumo reikalavimų?

Skiepytis reikia tam, kad apsisaugotume nuo sudėtingos ligos eigos, grėsmės gyvybei ir būtų sukurtas visuomenės imunitetas šiam virusui. Kuo daugiau žmonių bus vakcinuota, tuo labiau bus sustabdytas viruso plitimas žmonių populiacijoje.

Kol dauguma visuomenės nėra pasiskiepiję, privalome saugotis ir saugoti vieni kitus: dezinfekuoti rankas, dėvėti kaukes, laikytis atstumo ir kt.

Paskiepytieji **abiejomis dozėmis**, kaip ir persirgusieji COVID-19, dabar jau yra „atleidžiami“ nuo kitiems privalomos izoliacijos grįžus iš užsienio.

Jei pirmąją vakcinos dozę būsiu paskiepytas artimiausiomis dienomis, antrąją, tikėtina, sutaps su egzaminų sesijos laiku. Neramu dėl šalutinių poveikių, ar galėsiu laikyti egzaminą?

Trys šiuo metu Lietuvoje naudojamos vakcinos turi skirtingus rekomenduojamus laiko intervalus tarp dviejų jų dozių: „BioNTech ir „Pfizer“ sukurta „Comirnaty“ vakcinos antrąją dozę rekomenduojama skiepyti po 21 dienos, „Moderna“ – po 28 dienų, „AstraZeneca“, kurios pavadinimas neseniai pakeistas į „Vaxzevria“, – 12-ą savaitę nuo pirmojo skiepo (galimas 4–12 savaičių intervalas, bet labiausiai rekomenduojama 12 sav.).

Vakcinavimo centre skiepijantis pirmąjį kartą yra suplanuojamas ir antrasis skiepas. Valstybinių egzaminų datos yra paskelbtos, tad jei skiepijimo diena sutampa, yra numatyta diena ar kelias dienas prieš egzaminą, vakcinacijos centre reikėtų prašyti skiepui registruoti jus kitu laiku.

Stiprus šalutinis poveikis, turintis neigiamą poveikį darbingumui, nebūtinai pasireiškia visiems.

Koks galimas šalutinis vakcinų poveikis?

Visų trijų vakcinų nuo COVID-19 galimi šalutiniai reiškiniai yra labai panašūs: skausmas injekcijos vietoje, nuovargis, galvos, raumenų skausmas, šaltkrėtis, karščiavimas, gali pykinti.

Tai yra normali organizmo reakcija, jei šie reiškiniai neužsitęsia ilgiau nei 2 paras. Jei, pvz., karščiuojama ilgiau, nepraeina galvos skausmas, reikėtų kreiptis į gydytoją.

Daugiau patikimos, oficialios informacijos apie vakcinas ir jų šalutinius poveikius galima rasti Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos svetainėje www.vvkt.lt.

Ar stipri organizmo reakcija į vakciną po pirmosios ar antrosios dozės yra normalu?

Tai, kad vakcina sukelia tam tikrą organizmo reakciją yra normalu ir sykiu – gerai, nes reakcija rodo, jog imuninė sistema dirba.

Imuninės sistemos reakcija į vakcinas pasireiškia ne tiek skirtingai, bet skirtingu greičiu ir tai lemia pačių vakcinų technologija. Į vadinamąsias mRNA vakcinas, t. y. „BioNTech ir „Pfizer“ bei „Moderna“, organizmo imuninė reakcija yra šiek tiek uždelsta, t. y. jai įvykti reikia šiek tiek laiko. Įskiepijus „Vaxzevria“ vakciną, kurios sudėtyje yra modifikuotas adenovirusų šeimos virusas, imuninė sistema reaguoja iškart ir reakcija gali būti audringesnė.

Surinkta statistika rodo, kad skiepijant „Pfizer“ arba „Moderna“ vakcinomis reakcijos „piktesnės“ po antrosios dozės. „Vaxzevria“ atveju yra atvirkščiai: pirma dozė iššaukia didesnę organizmo reakciją, į antrąją reaguoja lengviau.

Per kiek laiko po skiepo susidaro imunitetas ligai?

Visiškas imunitetas ligai susidaro maždaug po 1–2-ų savaičių po antrosios vakcinos dozės. Tam tikras organizmo atsparumas ligai ima rasti jau ir po pirmosios skiepo dozės.

Ar galima „maišyti“ vakcinas, t. y. gavus pirmąją vienos vakcinos dozę, antrajai dozei rinktis kito gamintojo vakciną?

Diskusijos ir klinikiniai tyrimai dėl to, ar saugu, ar veiksminga, ar reikėtų kombinuoti skirtingas COVID-19 vakcinas, dar tik vyksta.

Kalbant apie bet kokias vakcinas, Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja jų nemaišyti ir visas imunitetui sukurti reikalingas dozes įskiepyti to paties preparato.

Ar skiepai mažina vaisingumą?

Nėra pagrindo teigti, jog vakcinos nuo COVID-19 galėtų sukelti nevaisingumą.

Ar galiu skiepytis, jei esu alergiškas?

Pirmiausia reikėtų pasitikrinti, ar vakcinos sudėtyje nėra medžiagų, kurioms asmuo alergiškas. Jei yra, reikėtų rinktis kitą vakciną.

Jei žmogus apskritai turi daug alergijų, pvz., serga atopiniu dermatitu, astma, kontraindikacijų skiepytis nėra. Netgi priešingai – skiepytis skatinama, nes visos gretutinės ligos yra vardinamos kaip rizikos veiksniai sirgti sunkesne COVID-19 forma.

Nuo kokio amžiaus galima skiepytis nuo COVID-19?

„BioNTech ir Pfizer“ gamintojo vakcina skiepijami asmenys nuo 16 metų.

Sulaukusieji 18 metų gali būti skiepijami ir „Moderna“ bei „AstraZeneca“ gaminama „Vaxzevria“ vakcinomis.

Pagal ką rinktis vakciną?

Visos šiuo metu Lietuvoje prieinamos vakcinos nuo COVID-19 yra veiksmingos.

Visos registruotos vakcinos apsaugo nuo sunkių ligos formų bei hospitalizacijos.

Ar skiepai yra privalomi?

Lietuvoje skiepai nėra privalomi. Visgi juo daugiau žmonių bus vakcinuota, tuo greičiau bus sustabdytas viruso plitimas žmonių populiacijoje.

Ar galėsiu laikyti egzaminus, jei nesiskiepišiu?

Taip, egzaminus galės laikyti ir nepasiskiepiję abiturientai.

Sprendimai, kokiomis sąlygomis egzaminus laikys nepasiskiepijusieji, kaip bus užtikrinamas jų saugumas, gali būti priimami, kai bus žinoma, kiek abiturientų pasiskiepijo.

Siekis yra visiems sudaryti vienodas sąlygas ir galimybes.

Ką daryti, jei paskirtu skiepytis laiku sirgau ir man paskirtą laiką praleidau?

Reikia kreiptis į jums priskirtą vakcinavimo centrą ir būsite užregistruoti į prioriteto tvarka skiepjamų asmenų eilę iš naujo.

Ar turiu būti visiškai sveikas, kad galėčiau skiepytis?

Sergantis, karščiuojantis ar bet kokios ligos ūmiu periodu žmogus neskiepijamas.

Jei atsisakau skiepytis siūloma vakcina, kada vėl galiu pretenduoti į skiepą?

Nepaskiepyti asmenys, priklausantys anksčiau vakcinuotoms prioritetinėms grupėms, pasiskiepyti gali bet kuriuo metu, kai tik pareikš norą.

Ar rekomenduojama skiepytis, jei jau sirgau COVID-19?

Taip. COVID-19 liga persirgę asmenys kviečiami skiepytis praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai buvo diagnozuota liga.

Kokius dokumentus reikia turėti vykstant skiepytis?

Vykdami skiepytis turėkite asmens dokumentą. Jei vykstate pakartotiniam skiepui, turėkite ir skiepavimo kortelę, išduotą pirmojo vizito metu.

